

Handikappolitiskt Program

**FÖR
PERSTORPS KOMMUN**

Förslag har tagits fram av handikapporganisationernas samarbetsgrupp i Perstorp, och har omarbetats av nämnder och Kommunstyrelse.

Programmet är en tillämpning av FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet på kommunal nivå.

Bilaga: Förenklad version av FN:s standardregler ”Delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning”.

Antaget av kommunfullmäktige 2005-05-23 § 25
Träder i kraft fr o m 2005-07-01

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM.....	3
LÄSANVISNING.....	3
INLEDNING.....	3
DEFINITIONER.....	4
FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER	5
REHABILITERING	6
BOSTÄDER ÅT ALLA	7
DELAKTIGHET OCH JÄMLIKHET.....	8
HANDIKAPPOLITISKT REGELVERK.....	9
SKOLA OCH UTBILDNING	10
KOLLEKTIVTRAFIK, KOMMUNAL FÄRDTJÄNST OCH RIKSFÄRDTJÄNST	11
KULTUR OCH FRITID	12
SAMHÄLLSINFORMATION	13
SLUTORD	14

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM

Tillämpning av FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet på kommunal nivå.

LÄSANVISNING

Avsnitt med kursiv stil är utdrag eller sammandrag från FN:s resolution 48/96 antagen den 20 december 1993, i svensk översättning, eventuell ändring bör ske restriktivt. Text med fet stil är förslag till åtgärder.

INLEDNING

Världsaktionsprogrammet för handikappade som antogs av Generalförsamlingen i resolution 37/52 underströk funktionshindrade människors rättighet till samma möjligheter som andra medborgare och till lika del i de förbättringar av levnadsvillkoren, som är resultat av ekonomisk och social utveckling. Här definierades också för första gången handikapp som ett förhållande mellan människor med funktionshinder och omgivningen.

Även om standardreglerna inte är juridiskt bindande kan de bli en internationell praxis, när de används av ett stort antal stater som en folkrättslig regel. Det innebär ett moraliskt och politiskt åtagande från staternas sida att vidta åtgärder för en anpassning av samhället. Standardreglerna erbjuder ett instrument som kan användas vid utformningen av handikappolitiken och anger lämpliga åtgärder för människor med funktionshinder.

I vår grundlag står, att målet för samhällets verksamhet är att alla medborgare ska ha lika rättigheter och möjligheter att leva ett gott liv. I vårt samhälle är vi alla beroende av varandra och alla måste bidra till att göra samhället mänskligt. Solidaritet mellan människor är nödvändig, inte någon kan klara allt själv.

DEFINITIONER

I begreppet "funktionsnedsättning" ligger ett stort antal olika funktionella begränsningar, som finns hos alla befolkningsgrupper överallt i världen. Människor kan ha funktionsnedsättningar på grund av fysisk, intellektuell eller sensorisk skada, medicinska tillstånd eller mentalsjukdomar. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur.

Begreppet "handikapp" betyder förlusten eller begränsningen av möjligheterna att delta i samhällslivet på samma nivå som andra. Det beskriver mötet mellan personen med funktionshinder och omgivningen. Begreppets syfte är att understryka fokuseringen på brister i miljön och i många organiserade verksamheter i samhället, exempelvis information, kommunikation och utbildning, vilket hindrar människor med funktionsnedsättningar från att delta på lika villkor.

En del användare av klassificeringen har uttryckt farhågor över att klassificeringen i dess definition av begreppet "handikapp" fortfarande kan anses vara alltför medicinsk och alltför starkt inriktat på individen och inte belyser tillräckligt samspelet mellan förhållanden eller förväntningar i samhället och den enskilda människans förmåga. Nuvarande terminologi tar hänsyn till nödvändigheten av att inrikta sig på såväl individuella behov (som rehabilitering och tekniska hjälpmedel) som brister i samhället (olika hinder för deltagarna).

I kommunen finns människor med olika former av funktionshinder, t ex synskadade, rörelsehindrade, hörselskadade, medicinskt funktionshandikappade, hjärt-lungsjuka, allergiker, psykiskt handikappade, människor med tal-, läs- eller skrivsvårigheter, stominopererade m fl. I fortsättningen av texten används ordet "funktionshinder" som samlande begrepp.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Förebyggande åtgärder innebär åtgärder, som syftar till att förhindra uppkomsten av fysiska, intellektuella, psykiatriska eller syn- och hörselskador (primärt förebyggande) eller åtgärder för att förebygga att skador orsakas bestående funktionsbegränsningar eller funktionsnedsättning (sekundärt förebyggande).

Förebyggande åtgärder kan vara av många olika slag, som primärhälsovård, mödra- och spädbarnsvård, näringslära, vaccineringskampanjer mot överförbara sjukdomar, åtgärder för att kontrollera inhemska sjukdomar, säkerhetsåtgärder och program för olycksförebyggande insatser i olika miljöer. Arbetsplanering för att förebygga arbetshandikapp och sjukdomar innefattas också liksom förebyggande åtgärder mot funktionsnedsättningar på grund av miljöförurening och väpnade konflikter.

Människor med funktionshinder är en naturlig del av samhället. Den kunskapen gör, att vi borde bygga samhället så, att det blir tillgängligt för alla. Vi måste arbeta aktivt för att alla ska känna sig delaktiga i gemenskapen och förebygga de problem som kan uppstå. Människor med funktionshinder får inte betraktas som ”en grupp svaga människor, som bara tar emot service och som inte har någonting att ge tillbaka”. Sådana fördomar måste bekämpas.

Handikappolitik måste finnas i allt politiskt handlande.

REHABILITERING

Begreppet "rehabilitering" betyder åtgärder, som syftar till att låta människor med funktionshinder uppnå och behålla bästa möjliga fysiska, sensoriska, intellektuella, psykiska och/eller sociala funktionsnivåer och oberoende. Rehabilitering kan innefatta åtgärder, som förser någon med och/eller återställer en viss funktion, eller kompenserar för förlusten eller avsaknaden av en funktion eller en funktionsbegränsning. Rehabiliteringsprocessen innefattar inte primär hälso- och sjukvård. Processen innefattar däremot ett stort antal åtgärder och aktiviteter från mer grundläggande och allmän rehabilitering till målorienterade aktiviteter, som t ex yrkesrehabilitering.

Många funktionshindrade saknar arbete eller meningsfull sysselsättning. För människor med omfattande funktionshinder är antalet stort.

- **Kommunen ska genom representation i arbetsförmedlingsnämnd och liknande organ arbeta för, att funktionshindrade kommer i arbete.**
- **Kommunen ska vid anställning tillse att diskriminering inte sker.**

BOSTÄDER ÅT ALLA

Människor med funktionshinder är samhällsmedborgare och har rätt att få bo kvar i sitt närsamhälle. De bör få det stöd de behöver inom det reguljära systemet för utbildning, hälsa, arbetsmarknad och social service.

Anpassning av byggnader och miljöer är nödvändigt för att funktionshindrade ska kunna vara med i samhället. Om bostäder inte anpassas till människor med funktionshinder, ökar risken för olyckor. Det gör också, att människor isoleras eller blir beroende av andra.

Alla människor har rätt till en god bostad. En bra bostad har god tillgänglighet, dvs den kan nås och användas av alla. En bra bostad har gott om utrymme och en god standard på utrustningen. En bra bostad ligger i en miljö, som gör att man kan ta aktiv del i samhällslivet. Detta är speciellt inskrivet i socialtjänstlagen §§ 20 och 21. Gällande lagstiftning i plan- och bygglagen och Boverkets byggnadsregler är inte heltäckande.

- **Kommunen ska verka för att funktionshindrade och äldre kan bo i den miljö man väljer.**

För den enskilda människan kan en oönskad flyttning vara kränkande för den personliga integriteten och öka behovet av vård.

Mänskligt och samhällsekonomiskt är det viktigt att människor har förutsättningar att leva ett meningsfullt liv i sin egen bostad. Anpassning av bostäder redan från början är viktigt, för att den enskilda människan ska slippa att placeras i ex ett avlastningsboende medan den egna lägenheten byggs om. Detta kan också minska kostnaderna för kommunen. För att funktionshindrade och äldre ska kunna få en god bostad, måste ett "regelverk" för bostadsanpassning göras.

- **Kommunerna ska arbeta för att det finns tillgång till lägenheter för funktionshindrade och att hyrorna för dessa skall vara rimliga.**

DELAKTIGHET OCH JÄMLIKHET

Begreppet "delaktighet och jämlikhet" innebär en process, som gör de olika samhällssystemen och omgivningen tillgängliga för alla, särskilt människor med funktionshinder. Det gäller service, aktiviteter, information och dokumentation. Principen om lika rättigheter innebär att varje individ har lika värde. Det betyder också att individens behov måste ligga till grund för all samhällsplanering och att alla resurser måste användas på ett sådant sätt, att det ger varje individ lika möjlighet att delta i samhället.

HANDIKAPPOLITISKT REGELVERK

Kommunen är skyldig att göra planer för den sociala miljön. Det är viktigt att planerna tar hänsyn till människor med funktionshinder, så att alla får tillgång till den sociala miljön. Idag sker kommunens styrning genom ekonomiska ramar i budgetarbetet. Kommunens budget ska utvecklas från att vara enbart en ekonomisk årsplan till en verksamhetsplan med riktlinjer. Verksamhetsplanen ska följas upp och en utvärdering ska göras.

En gång om året ska varje nämnd och styrelse redovisa till kommunfullmäktige hur riktlinjerna följts och om de mål staten satt upp har nåtts. Man ska också redovisa, vad som gjorts för att ge lika förutsättningar för människor med eller utan funktionshinder. Redovisningen ska också omfatta uppgifter om hur och på vilka områden anpassning genomförts i kommunen, var målen inte kunnat uppfyllas och varför de inte uppfyllts.

- **Kommunen arbetar för att införa ett handikappolitiskt regelverk som bl a innehåller föreskrifter om att:**

Kommunen arbetar för att alla nämnder och styrelser tar ansvar för och beaktar att person med funktionshinder så långt möjligt skall tillförsäkras likvärdiga möjligheter som den, som inte har sådant hinder, samt att handikapprådet skall vara en remissinstans för alla frågor, som rör handikapp (t ex färdtjänst - regler och taxor).

- **Kommunen med nämnder och styrelser arbetar för att effekterna av funktionshinder minskas, samt att handikapprådet skall vara en remissinstans för alla frågor, som rör handikapp (t ex färdtjänst - regler och taxor).**

SKOLA OCH UTBILDNING

Människor med funktionshinder har i viss omfattning sämre utbildning än genomsnittet av befolkningen. En av anledningarna kan vara, att tillgängligheten till lämpliga lokaler och läromedel är begränsad. I skollagen står, att alla ska ha samma tillgång till utbildning och ges likvärdiga möjligheter.

Omsorg och särskola får inte bli kommunala sparobjekt.

I kommunen måste den breda kunskapen bland personal och handikapprörelsens intresseorganisationer särskilt tillvaratas.

Vi vill verka för en vidareutveckling av verksamheten. Särskilt viktigt är att slå vakt om de rättigheter som lagen om stöd och service (LSS) erbjuder.

- **Kommunen skall tillse att den fysiska miljön i skolan är utformad så att skollokaler är tillgängliga för alla i erforderlig utsträckning.**
- **Lokaler som används för undervisning – följa föreskrifter gällande allergiframkallande material.**

Lokaler som används i skol- och barnomsorgsverksamhet skall uppfylla centrala myndigheters krav vad avser avsaknad av allergiframkallande ämnen.

- **Ventilationen skall kontrolleras enligt gällande föreskrifter och brister skall åtgärdas skyndsamt.**
- **Tillfredsställande hörselteknisk och synteknisk utrustning skall vid behov finnas i alla skolor och det ska finnas tillgång till flyttbar punktbelysning.**
- **Centralt framställda läromedel för funktionshindrade skall vid behov finnas tillgängliga för alla skolformer när skolåret börjar.**
- **Berörd personal skall kontinuerligt ges utbildning om funktionshindrades problem och möjligheter.**
- **Skolan ska ge de särskilda resurser som behövs för elever med fysiska funktionshinder.**
- **Omsorgen om psykiskt funktionshindrade och förstånds-handikappade vidareutvecklas.**
- **Dessa grupper skall så långt möjligt ges delaktighet i samhällslivet genom arbete eller sysselsättning.**

KOLLEKTIVTRAFIK, KOMMUNAL FÄRDTJÄNST OCH RIKSFÄRDTJÄNST

Kollektivtrafiken bör anpassas till människor med funktionshinder, för att ge möjligheter till ett rörligt liv. Även om kollektivtrafiken anpassas kommer färdtjänst fortfarande att behövas för personer med svåra funktionshinder.

Färdtjänst ska ges till funktionshindrade efter individuella behov.

Ledsagare/ledsagarservice ska finnas tillgänglig för dem som har behov av detta.

- **Kommunen skall verka för att kollektivtrafiken anpassas till personer med funktionshinder.**

KULTUR OCH FRITID

Kulturpolitiken ska ge möjlighet till egen skapande aktivitet och främja kontakten mellan människor. Funktionshindrade har lika rätt att få ta del av det allmänna utbudet av kultur. Antalet böcker som ges ut som talböcker är lågt, om man jämför med den totala bokutgivningen. I princip ska all litteratur vara tillgänglig för synskadade och andra, som lånar talböcker. Utgivningen av lättlästa böcker (LL-böcker) fyller en viktig funktion för människor med språkliga funktionshinder, t ex döva och förståndshandikappade.

För att funktionshindrade ska kunna delta i bl a idrottsverksamhet, friluftsliv och övrig rekreationsverksamhet måste lokaler och miljö anpassas, så att de blir fullt tillgängliga.

- **Perstorps bibliotek strävar efter att skaffa punktskriftsböcker, talböcker och lättlästa böcker.**
- **Kommunen strävar efter att samtliga kommunala lokaler för fritid och kultur blir tillgängliga och anpassade.**
-

SAMHÄLLSINFORMATION

En av de mest grundläggande förutsättningarna för att vara delaktig i samhället, är att aktivt kunna söka information. Offentlighetsprincipen gäller även för funktionshindrade. I förvaltningslagen står, att vid ”behov” ska myndigheten använda tolk för att informera hörsel- eller talskadade. Svårigheter att ta del av offentliga handlingar finns också för människor med andra typer av funktionshinder, t ex rullstolsburna, autistiker, människor med läs- och skrivsvårigheter.

Speciell information måste ges vid larm och andra akuta situationer till t ex döva, dövblinda, hörselskadade och förståndshandikappade, som inte själva kan uppfatta en allvarlig situation.

- **Kommunen skall medverka till inläsning av kommunal information till hushållen, t ex broschyrer angående sotningstaxa, NÅRAB:s information, kulturprogram och liknande.**
- **Personer med funktionshinder, som har svårigheter att få tillgång till upplysningar och uppgifter ur allmänna handlingar ska få hjälp med detta.**
- **Kommunen ska se över rutinerna för att snabbt lämna information i akuta situationer till människor med funktionshinder.**

Alla åtgärder på handikappområdet utgår från tillräcklig kunskap och erfarenhet om förhållanden och särskilda behov, som människor med funktionshinder har. Staterna ska ta fram modeller för den politiska beslutandeprocessen, som behövs för att uppnå jämlika möjligheter.

En av grunderna i välfärdspolitiken är att varje medborgare ska ha rätt till ett eget boende, en god utbildning och meningsfull sysselsättning.

SLUTORD

Då människor med funktionshinder uppnår jämlikhet, får de också samma skyldigheter som andra. Allt eftersom jämlikheten uppnås, ska samhällena ställa större förväntningar på dessa människor. Som en del av jämlikhetsprocessen ska åtgärder vidtas, för att ge funktionshindrade människor möjligheter att fullt ut ta ansvar som samhällsmedlemmar.